

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v torek in soboto ob 4. uri popoldne. Ako pade na ta dneva praznik, izide dan poprej.

Stane na leto K 10.—

1/2 leta „ „ 5.—

1/4 „ „ „ 2.50

Posamične številke stanajo 8 vin.

Na naročila brez doposlane naročilne se ne oziramo.

SOČA

Telefon št. 83.

Vse za narod, svobodo in napredek! Dr. K. Lav.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. na desno.

Upravništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v Goriški Tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

Oglasi in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Dr. Ant. Boháč:

Slovenci v luči zadnjega ljudskega štetja.

(Prim. tudi Soča z dne 3. in 6. febr. 1912. in se spomni na izvajanja dr. Hešiča in dr. Korošca na njihih predavanjih v Gorici.)

O razvoju jezikovnega okrožja slovenskega sem pisal že v minulem letu in sem na podlagi začasnih izsledkov ljudskega štetja približno ugotovil, kakšno obliko ima splošno število razmerje Slovencev. Sedaj pa si moremo natančneje ogledati sečanje podatke o občevalnem jeziku ter o razvoju slovenskega naroda, o njegovih uspehih in neuspehih. Pri znani nezanesljivosti avstrijske statistike sicer ne pridemo do popolnoma natančnih izsledkov, vendar pa do tako gotovih, da moremo iz njih z uspehom sklepati na oni proces, ki se pred nami odigrava, ter soditi, ali nas privede k boljši in zadovoljivejši bodočnosti naroda, za katerega je vsekakor najvažnejše to, da se obdrži in da razmeroma raste in se razvija.

Svoj izprehod po slovenski zemlji začnemo na Štajerskem. Kakor znano, je južna tretjina te dežele slovenska, ostali dve tretjini pa nemški. Slovenci segajo v poznati meri na nemško ozemlje, tvoreč nekoliko manjših ob jezikovni meji, ostali kraji Štajerske so nemški, vsaj po uradni statistiki, t. j. popolnoma prosti slovenskega življa. Nasproti temu pa uhajajo Nemci v neobičajno veliki meri v slovensko ozemlje in to ne le ob narodnostni meji, na kateri imajo mnogo in zelo silnih manjšin, ampak tudi globoko do slovenskih središč. Na Pfaundlerjevi narodnostni mapi, napravljeni na temelju ljudskega štetja ex 1900 naidemo nič več nego 16 nemških otokov in otočičev na slovenskem Štajerskem. Največji njih leži ob koroški meji v marberškem okraju, za njim pride mariborski otok, katerega tvori Maribor s tremi občinami in ptujski (Ptuj in dva kraja) ostali nemški otočiči so poedina mesteca in vasi. Že ti spodnještajerski »Nemci« so najčešče slovenske-

ga pokoljenja, tedaj ponemčeni ali ponemčujoči se Slovenci, med katerimi živi tudi tip »dajčfrajndlihov«. Ta tip pa je še številnejši na Koroškem, kar vedo in priznavajo Nemci sami (tudi mi Čehi in še bolj Poljaki imamo tako vrsto ljudi v Šleziji.)

Slede razvoj obeh jezikovnih ozemelj moramo zopet računati po okrajih, ker podatki po krajih ne bodo tako brzo objavljeni. Za Štajersko nas ta metoda privede zelo blizu natančnosti. Tam namreč ni toliko mešanih okrajev, jezikovna meja je mnogokrat tudi okrajna meja, izvzemši mesto Celje ne presega narodnostna manjšina nikjer 20%, ki se po navadi računajo kot mera za »manjšino« v ozemlju. Če napravimo dve skupini nemških in slovenskih okrajev, dvoje ozemelj, nam ostane v nemški skupini nekoliko naših krajev v okraju radgonskem, emurškem in arevškem, nasproti temu pa nekoliko nemških v marberškem. Razume se, da štejemo pri tem k slovenskemu ozemlju tudi vsa tri južnoštajerska mesta z lastnim statutom: Maribor, Celje in Ptuj, ker leže v slovenskem okolišju. Sledeči pregled nam nazoruje, kako sta se obe ozemlji in cela dežela razvijali narodnostno:

ŠTAJERSKA.

1. Absolutno število.

Spodnja Štajerska.

1880. prebivalstva 426.975; Slovencev 379.892, Nemcev 41.378.

1890. prebivalstva 444.300; Slovencev 390.512, Nemcev 47.863.

1900. prebivalstva 457.847; Slovencev 398.201, Nemcev 52.249.

1910. prebivalstva 476.822; Slovencev 400.005, Nemcev 67.825.

Srednja in Severna Štajerska.

1880. prebivalstva 786.622; Slovencev 8.527, Nemcev 764.809.

1900. prebivalstva 898.647; Slovencev 9.968, Nemcev 800.060.

1900. prebivalstva 898.64; Slovencev 11.330, Nemcev 850.094.

1910. prebivalstva 967.335; Slovencev 9.679, Nemcev 915.427.

Skupaj.

1880. prebivalstva 1.213.597; Slovencev 388.419, Nemcev 794.841.

1890. prebivalstva 1.282.708; Slovencev 400.480, Nemcev 847.923.

1900. prebivalstva 1.356.494; Slovencev 409.531, Nemcev 902.343.

1910. prebivalstva 1.444.157; Slovencev 409.684, Nemcev 983.252.

2. Absolutna narast.

Spodnja Štajerska.

1880—1890 prebivalstva 17.325; Slovencev 10.620, Nemcev 6.485.

18—1900. prebivalstva 13.547; Slovencev 7.689, Nemcev 4.386.

1900—1910. prebivalstva 18.975; Slovencev 1.804, Nemcev 15.576.

1880—1910. prebivalstva 49.847; Slovencev 20.113, Nemcev 26.447.

Srednja in Severna Štajerska.

1880—1890. prebivalstva 51.786; Slovencev 1.441, Nemcev 46.597.

1890—1900. prebivalstva 60.239; Slovencev 1.362, Nemcev 50.034.

1900—1910. prebivalstva 68.688; Slovencev 1.651, Nemcev 65.533.

1880—1910. prebivalstva 180.713; Slovencev 1.152, Nemcev 161.964.

Skupaj.

1880—1890. prebivalstva 69.111; Slovencev 12.061, Nemcev 53.082.

1890—1900. prebivalstva 73.786; Slovencev 9.051, Nemcev 54.420.

1900—1910. prebivalstva 87.663; Slovencev 153, Nemcev 80.909.

1880—1910. prebivalstva 230.560; Slovencev 21.265, Nemcev 188.411.

Percentualna narast.

Spodnja Štajerska.

1880—1890. prebivalstva 4'06; Slovencev 2'80, Nemcev 15'67.

1890—1900. prebivalstva 3'05; Slovencev 1'97, Nemcev 9'16.

1900—1910. prebivalstva 4'14; Slovencev 0'45, Nemcev 29'81.

1880—1910. prebivalstva 11'67; Slovencev 5'29, Nemcev 63'92.

Srednja in Severna Štajerska.

1880—1890. prebivalstva 6'58; Slovencev 16'90, Nemcev 6'18.

1890—1900. prebivalstva 7'19; Slovencev 13'66, Nemcev 6'25.

1900—1910. prebivalstva 7'64; Slovencev 14'57, Nemcev 7'69.

1880—1910. prebivalstva 22'97; Slovencev 13'51, Nemcev 21'50.

Skupaj.

1880—1890. prebivalstva 5'69; Slovencev 3'11, Nemcev 6'67.

1890—1900. prebivalstva 5'75; Slovencev 2'26, Nemcev 6'42.

1900—1910. prebivalstva 6'46; Slovencev 0'04, Nemcev 8'97.

1880—1910. prebivalstva 19'00; Slovencev 5'47, Nemcev 23'70.

Na 1000 prebivalcev.

Spodnja Štajerska.

1880. Slovencev 901'1, Nemcev 98'1.

1890. Slovencev 889'8, Nemcev 109'1.

1900. Slovencev 883'5, Nemcev 115'9.

1910. Slovencev 854'4, Nemcev 144'9.

Srednja in Severna Štajerska.

1880. Slovencev 11'1, Nemcev 985'2.

1890. Slovencev 12'3, Nemcev 986'4.

1900. Slovencev 13'1, Nemcev 985'4.

1910. Slovencev 10'4, Nemcev 988'0.

Skupaj.

1880. Slovencev 327'4, Nemcev 670'0.

1890. Slovencev 320'4, Nemcev 678'3.

1900. Slovencev 311'8, Nemcev 687'1.

1910. Slovencev 293'7, Nemcev 705'0.

Iz tu navedenih številk pač ne moremo čitati nič dobrega. Prebivalstvo nemških krajev raste mnogo hitreje nego slovenskih. Posledica tega je velika emigracija Slovencev v nemške obrtne kraje. To smo dokazali že lani. V zadnjem desetletju se je južno Štajersko pomnožilo za 414%, nemški del pa za 764%, torej za dvakrat več. K temu dodajam na temelju novih podatkov, ki mi lani še niso bili znani, da se je v tem desetletju nemško ozemlje nanmožilo s priseljevanjem za 9314 duš. Kedo so bili ti priseljenci, leži na dani. Število Slovencev, ki so se preselili v tej dobi med nemštvo, daleč presega to število 9300. Ne pozabimo, da leži na severu ogromno atrakcijsko središče Dunaj, ki je pritegnilo ne malo število prebivalcev Gorenjega Štajerskega na se, povrh tega pa meji Štajerska tudi na Salburško, kamor se tudi močno izseljujejo. Seveda ne smemo izpregledati, da

POTAPENKO:

Generalova hči.

Prevel: A. M.

(Dalje.)

V ozračju je vonjalo po španskem bezgu; veter je prinašal ta duh sem od cerkvenih vrat. Solnce se je nagnilo globoko na zapad in je pošiljalo še mehke, čiste žarke, ki so sijali tako živo, da bi se jih dalo skoro z roko vjeti.

Manjička je premišljevala, kako je življenje polno protislovij: tu napne mlada priroda vso svojo življenjsko silo, stremeč z vsemi svojimi žilami k veselju, k uživanju; tam pod visoko gomilo je za vekomaj zakopano mlado življenje in nikdar več se ne bo vrnilo k temu zlatemu solncu, dehtečemu večernemu zraku, k velikemu prazniku prirode — pomladi. V sobi pa sedi v žalost in bolest vtopljen stavec in preliva solze v onemoglem, brezmočnem kesanju, nad suhimi, brezglasnimi papirnimi listi samo zato, ker jih je napisala ljubljena roka.

XXI.

Že se je mračilo, ko je Marja Vladimirovna pogledala skozi okno in opazila,

kako se premika po sobi visoka postava sem in tja. »Končal je, lahko grem noter.« je pomislila in stopila s tesnim srcem k vratom, premišljevala, kak utis je napravil dnevnik nanj. Komaj pa je prestopila prag svoje sobe, je opazila pred seboj starca z iztegnjenimi, drhtečimi rokami. Solze so mu tekle iz oči. Hotel je reči nekaj, pa ni mogel.

»To ste... To ste vi?« je spregovoril slednjič pridružen. »To ste vi, mila gospodična?«

Prijel jo je za obe roki, stisnil ju krepko, pritegnil jo k sebi in jo poljubil na čelo.

»Vi imate prav, prav! Ona ni bila nesrečna. Ona ni bila nesrečna. Ona je umrla duševno tako mirna, kakor bo umrl — težko še kdo izmed nas... Rad bi videl tega dečka... beloglavega... in da bi storil kaj zanj... Da bi ga vzljubil, kakor pravi ona... Kaj bi se pa dalo storiti za nje? ... Ali je siromašen? Da? No, potem vas prosim, izročite to njegovemu očetu ali materi... Tu, nate... Prosim vas!...«

In izvlekel je iz žepa debelo denarnico, posegel urno vanjo in položil na mizo dva stotaka. Nogi sta mu drgetali od razburjenosti, da je moral sestri na naslonjač. Dolgo je molčal, oči zakrite z rokami, ka-

kor da v srcu še enkrat poslušal izpoved Klavdije Antonovne. Nato je spregovoril.

»Da, da, mi ne znamo vzgajati svojih otrok. Mi razvijamo v njih samo eno sposobnost, — da dosežejo zadovoljstvo, toda ne ono vzvišeno zadovoljstvo, katero doseže človek z dobrimi deli, velikodušjem, požrtvovalnostjo, temveč samo navadno zadovoljstvo v hrani, pijači, zabavi, razkošju... Mi razvijamo v svojih otrocih samo eno polovico človeškega bistva, in to ono slabejšo polovico, a za drugo se ne brigamo... Zato se v naši družbi sredi boljših slojev dogajajo tako često slučajni strašni brezsrčnosti, ki so pri navadnem, preprostem človeku nemogoče... Da, da, ona ima prav, moja hčerka, prav ima!... Vsa naša čuvstva so pogojna, pravih človeških čuvstev pa si nekako ne upamo odkriti ljudem. Dovolite, da vas vprašam, mila moja, ali ste tudi vi takšni, kakor je bila ona; ali vas je mnogo takšnih?«

Manjička je zardela in mi takoj odgovorila na to vprašanje.

»Ne vem, če je še mnogo takšnih... Jaz jih nisem videla...«

O sebi je nalašč molčala. Kaj pa naj bi rekla o sebi? Da bi mu pripovedovala vso zgodbo svoje duševne borbe, ki še

sedaj ruši in uničuje vse njene moči? Čemu? Kaj je njemu ona? On je tak človek, kakor vsi drugi. Izpoved Klavdije Antonovne ga je ganila, pa so se mu v glavi porodile dobre misli. Zdaj jo ka in daje denar za dečka, ki ga je ljubila njegova hči; ali vse to le zato, ker je bila to njegova hči in ker jo je izgubil. In kaj mu je ona, Manjička? Kaj bi ji mogel svetovati on, človek tistega sveta, iz katerega je pobegnila Klavdija Antonovna?

»Ona je bila sveto dekle!« je spregovoril zamišljeno. »Da, a koliko je bilo treba muk zato!... Moja žena je umrla iz žalosti po nji, in kako je meni, — to vidite!... Jaz sem pustil vse — službo, kario... Jaz nisem za nikamor več!... Toda predolgo zlorabljam vašo ljubeznivost... Oprostite!...«

Vstal je in ji ponudil roko.

»Neizmerno rad bi si to vzel s seboj za spomin... te mile vrstice! Toda vi mi gotovo ne pustite... Vanj je to zelo dragoceno?«

»Res, zelo dragocena mi je ta knjižica!... je rekla Manjička krepko in mu stisnila roko z njej sami nerazumljivo hladnostjo.

(Pride še.)

izseljeniški tok v nemške kraje zaradi izboljšanih razmer čisto prirodno slabi, kajti v 90 letih prejšnjega stoletja so nemški kraji dobili priseljenih 18.142 duš, v 80 letih pa 24.252. To gotovo tudi vpliva na upadek prebivalstva na južnem Štajerskem in moglo bi se morda računati s tem, da slabi izseljevanje Slovencev na severu ali pa da bo oslabele; toda narobe, izseljevanje iz slovenskih okrajev se nikakor ne manjša. V zadnjih desetih letih smo Slovenci izgubili z izseljevanjem iz južne Štajerske zopet 25.398 duš, ali 5,55%, kar je neobičajno velika izguba, za nekaj višja kakor v prejšnjem desetletju, ko se je izselilo za 23.815 ljudi (ali 5,36%) več nego priselilo. Od prebitka živih porojencev (9,69%), ki se je proti poprejšnjemu desetletju zopet znatno zvišal, odide torej najzadnejši del. Še bolj pa nego razljudovanje slovenskih krajev nas deprimira neobičajni upadek slovenskega življa ne le na nemškem ozemlju, ampak predvsem na svojem lastnem, kar dokazuje, kako grozeče se je razvila germanizacija posebno v zadnji dobi. Pred letom 1900 se je sicer južna Štajerska zvišala za 19000 prebivalcev, v celi deželi pa je bilo naštetih Slovencev samo za 153 duš več, Nemcev pa je prirastlo za 81.000. Takega uprav ogromnega upadka ni, prišlo dosedaj Štajerskim Slovincem še nobeno ljudsko štetje. Izgovor, da jim je bilo pri štetju mnogo duš goljufno ukradenih, tu ni prav nobena uteha. Najžalostnejše pa se nas doimi močno pronicanje Nemštva med Slovenci. Že v obeh prejšnjih dobah je bila rast nemške manjšine razmeroma nekoliko večja nego slovenskih večin, tako v 80 letih 15,67% proti slovenski vzrasti za 2,8%, v 90 letih 9,16% proti 1,97%, čeprav je bila absolutna rast manjša. Sedaj pa se je povečal prirastek Nemcev tudi absolutno za devetkrat več nad slovenskim (15.576 Nemcev in samo 1804 Slovincem). V razmerju pa sta si slovenski prirastek za manj nego 1/2% (0,45%) proti nemškemu 30% prirastku! Zares, ne le na Koroškem je slovenska narodnost skrajno ogrožena, dana je tudi nevarnost, da se naglo umikanje Slovencev pred Nemci razširi tudi na južno Štajersko. Izsledki zadnjega ljudskega štetja nam dovolj jasno povedo, da je treba te grozeče izgube preprečiti, dokler je še čas.

(Dalje prih.)

Rezervisti iz Dalmacije.

Prišlo jim je bilo nekaj na dopust z juga, za osem dni samo. Dalmatinci, ki so tudi »pri orožnih vajah«, so dobili dopusta samo štiri dni — potem pa hitro nazaj. Odšli so domov v vojaški obleki seveda in tako ima marsikdo priložnost, ogledati si avstrijskega rezervista z juga, kakšen je v »cesarski suknji«. Utis je tak, kakoršen je bil popisani že opetovano po listih.

V baraki. Uši.

Godi se jim slabo, še vedno slabo, kljub vsem pritožbam in interpelacijam. Stisnjene imajo uboge rezervnike po barakah kakor prešiče v kotcih. Spijo drug ob drugem; izobrazjen Slovenec se mora tiščati celo noč ob hrbtu kakoga umazane Ogra ali Rumuna, ki se ni že poprej, predno je prišel k vojakom, lep čas preoblekel.

Barake so polne uši in ni čuda, da pri tem ponočnem stiskanju uši nemoteno delajo sprehode po telesih pripadnikov raznovrstnih avstrijskih narodov. Ko zjutraj rezervisti vstanejo, se slišijo po baraki samo kletvice: vse kolne, od gospoda felvelhna dol do zadnjega moža v kotu, ker so vsi polni uši. Priporočamo »Musketi« in »Simplicissimus«, naj pošljeta tje dol svoje posebne risarje, bodlo imeli več dela nego v Črnigori in Srbiji.

Hrana.

Hrana je še vedno slaba. Zjutraj dobijo malo kaviarja in konzerve, ki je jako slaba, opoldne so začeli šele sedaj kuhati v juho prikuho. Poprej so dobivali čez dva meseca samo čisto juho in koščič mesa. Tako da so nekateri skoro od lakote umirali. Politična oblast še sedaj ni preskrbela cenikov po gostinah, tako da tam odirajo ubogega rezervista, kakor hočejo;

če se hoče malce najesti, mora zapraviti najmanj šest kron, pa ni treba misliti, da je pičulada in spargeljne.

Obleka in perilo.

Oblečeni so slabo, kakor je bilo opetovano povedano. Vsi imajo vedno le po jedno obleko, ki je pa pri nekaterih že taka, da je bolj podobna ciganskemu oblačilu nego redni vojaški monturi. Daši je nosilo tako obleko morda že 10 vojakov in ni torej nič vredna, se vendar za vsak prašek na njej vojakova strogo kaznuje. Sploh se zadnje čase deli kazni kar na debelo. Za najmanjši kršenje discipline potujejo vojaki v garnizijske zapore in ni se čuditi, če se množijo samomori in ni se čuditi, če tako življenje spravi marsikoga v bolnišnico in v prezgodnji grob dol na ugu monarhije....

Perila je dobil vsak samo eno garnituro in potem nič več. Penilo je slabo, slišali smo pripovedovati rezervista, kako se je po dveh mesecih prvič preoblekel, ali moral je par dni lepo prositi, da so mu dali jedno srajco in jedne hlače.

Slovenci — »velezidajniki«.

Pravijo, da imajo Slovence posebno na piki in jih sumničijo ob vsaki priliki. Če reče, da je Slovenec je skoro toliko kot da bi rekel, da je Srb. V Kotoru sta govorila dva vojaka z nekimi Črnogorcem. Hitro se je razširila vest, da sta bila Slovenci in govori se o velezidajni, špijo-nazi in vrši se stroga preiskava.

Govori se pa tudi še marsikaj drugega, tako da sta pobegla dva oficirja čez mejo ter nesla s seboj razne načrte....

Nesreča pri Kotoru.

Poročali smo, da se je v bližini Kotora utrgala 200 m³ velika skala in zasula neko poljsko vojaško barako, 7 vojakov je bilo ubitih, 5 pa težko ranjenih.

Nesreča bi bila še večja — da se ni v bližini čez cesto prekucnil neki avtomobil. Kompanija je šla pomagat vleči avtomobil na cesto, doma so ostali bolni in oni, ki so imeli službo. Skala se je odtrgala in pritisnila k tlom celo barako in vojake, ki so bili v njej. Nekemu rezervistu, ki se je potem še boril s smrtjo, je bil zmečkan cel spodnji del telesa in čreva so mu visela iz trebuha. 4 nepreskrbljene otroke ima doma. — Kamenje se je rušilo že več časa. Ponoči so slišali vojaki valjenje kamenja, opozorili oficirje na to, prosili, da se jih premesti, ker so se bali za življenje, ali ne — nesreča se je morala zgoditi, zdaj na tistem mestu ne bo več barake. Kakor se sploh ne ozirajo na prošnje vojakov, tako so pustili v nemar tudi to in tako je prišla nesreča. Stroga preiskava ne bo nič pomagala.

Avtomobilna vožnja po Brdih.

Shod pri Peterneju.

V terek po Veliki noči smo imeli (pri Peterneju) vže drugi javni shod v Brdih radi avtomobilne vožnje. Zdi se, da koncem koncev vendar enkrat vdobimo tudi mi Brici nekako zvezo med Gorico in Kriminom. Pozdravljati je to idejo toliko z gospodarskega, kakor tudi z — narodnega stališča. Zakaj? S tem, da vdobimo mi Brici občinsko sredstvo v obliki avtomobila, lahko vstanovimo v Brdih sadni trg, s katerim bi se otresli Gorice kakor tudi Krimina, sami pa bi se s tem gospodarsko osamosvojili. Gospodarska osamosvojitev pa je toliko za celokupen narod kakor tudi za posameznika življenski pogoj.

Z narodnega stališča bi bilo to dobro zato, ker na našem sadnem trgu bili bi mi sami gospodarji in kupci bi se morali hočeš nočeš privaditi našemu jeziku. Po drugi strani pa bi morali tudi goriški in kriminski botegarji z večjo obzirnostjo nastopati napram nam Slovincem, kajti kakor hitro imamo mi Brici prevažno sredstvo v obliki avtomobilov, je lahka stvar postaviti v Brdih raznovrstne trgovine.

In še nekaj mi je poslilo pero v roko, dejstvo namreč, da se vdobijo v Brdih nekateri prevzeti od pesimizma, češ, kaj bo vozil avtomobil? Prosim Vas, mi Brici moramo ves naš pridelek izvažati, vse, kar mirabimo, moramo pa uvažati. Potreba modernega občinskega sredstva je s tem dovolj uteme-

ljena. Po drugi strani pa moramo tudi mi Brici korakati za duhom časa, ne pa živeti v letargiji. Poglejmo druge dežele, kako tekmujejo med seboj v povzdigo svojega prometa in s tem svojega blagostanja. Ali naj ravno mi Brici ostanemo zmiraj starokopitneži?

V celih Brdih imamo n. p. samo eno brzojavno postajo, namreč v Kozani, toda nihče se ne zmeni za ta nedostatek. Leta 1911. je mislilo napraviti c. kr. ministerstvo za deželno brambo telefonično zvezo iz Plavij skozi Kojsko do Biljane oz. Dobrovega. Vprašalo je, ali bi bile občine Kojsko in Biljana pripravljene prispevati k zgradbenim stroškom, in to je po 825 K vsaka. Seveda so starešinstvene seje kar a priori zavrnile to ponudbo, češ, da ne morejo tega bremena. Kaj ni ta malenkostni znesek, bagatela za eno občino?? A ker ni bilo moza, ki bi znal pojasniti pomen telefonične naprave, je starešinstvo ponudbo odklonilo. Če nam ga že tako po ceni ponuja, sprejмимо ga, imamo ga vsaj za vsak slučaj pri rokah! Jaz mislim, da se da ta nedostatek še popraviti in apeliram na oba župana omenjenih občin, da spravita zadevo spet v pravi tir. Kakor hitro imamo v Brdih avtomobilno vožnjo in za tem sadni trg, nam je telefonična zveza neobhodno potrebna.

Upam, da nam pojdejo v tem oziru tudi gg. poslanci na roko. Torej na delo.

Apeliram slednjič tudi na vse mero-dajne čimtelje, pospešite zadevo avtomobilov, da se čimpreje uresniči naše želje in se zadosti našim vitalnim potrebam. Pesimizem v stran in optimizem v srce na enej strani, po drugi strani po splošni gospodarski interes. To imejmo pred očmi, pa bomo precej videli na dlani sad našega dela.

Napreden Bric.

Nadaljevanje vojne na Balkanu.

Odrin padel.

Ko so prišla poročila z dne 25. t. m. o novih uspehih Bulgarov pred Odrinom, se je vedelo, da Odrin pade v najkrajšem času. Prišel je generalni naskok na Odrinsko trdnjavo in po boju, ki je trajal 49 ur, je padel Odrin v bulgarsko-srbske roke.

Generalni naskok na Odrin.

Sofija 26. Bulgarski brzojavni urad poroča o generalnem naskoku na Odrin sledeče: Osmo tundžijska divizija, ki je taborila na južnem sektorju, je zasedla potem ko je zaplenila 20 topov in 8 mitraljez in vjela 300 Turkov, vse sovražnikove pozicije. Ob petih popoldne se je oblegavalna armada približala trdnjavi na 500 metrov in se pripravljala za naskok.

Sofija 26. Ob 10 zvečer včeraj je bila situacija pred Odrinom sledeča: Na vzhodnem sektorju se je približala bulgarska armada trdnjavi na 200 korakov. Tisoč vojakov je bilo vjetih, 6 mitraljez, 21 topov, med temi 7 brzostrelnih topov, je bilo zaplenjenih z vso municijo. Strahovit boj se je pričel ponoči za utrdbo Tokatbača na južnem sektorju. Na severozapadnem sektorju so Bulgari zasedli utrdbo Ekmetšila.

Sofija 26. Danes dopoldne je padla po silno krvavi bitki vsa vzhodna fronta odrinske trdnjave v bulgarske roke. Turki so zapustili utrdbe Ajvas-Baba, Ajdžioğlu, Restenlik, Uuručešme, Jildic-Tabija. Bulgarska pehota je zaplenila vse topove teh utrdb.

Sofija 26. »Agence telegraphique bulgare« poroča: Poveljnik odrinske posadke, Šukri paša, se je danes ob dveh popoldne udal s svojo armado bulgarskemu poveljniku, generalu Ivanovu.

Srbi prvi udrl v Odrinske ulice.

Sofija 26. Uradno se poroča: Danes zjutraj se je po strašnem boju zadnjih dni nahajala cela vzhodna fronta v bulgarskih rokah. Od vzhoda je pričela prodirati armada kar v mesto.

Kavalerija, ki je obstojala skoro iz samih Srbov, je prva udrla na ulice. Na čelu te kavalerije je jahal srbski major Petar Živković.

Prebivalstvo je ob pogledu kavalerije divje begalo na vse strani. Vrh tega so neprestano eksplodirale razne smodniške

zaloge. Šukri paša je dal zažgati vsa javna in vojaška poslopja.

Šele okolo poldne so bili vsi forti v rokah združene bulgarsko-srbske armade in ob dveh popoldne je Šukri paša izročil sabljo generalu Ivanovu in predal sebe, svoj generalni štab in vso posadko.

Takoj po padcu trdnjave sta bila imenovana mestni komandant in šef garnizije in obenem tuči napravljen mir. Mesto je popolnoma mirno.

Velike srbofilske manifestacije v Sofiji. Sofija 26. (Uradno.) Tu je prišlo danes popoldne do velikanskih manifestacij pred srbskim poslanštvom. Poslanik Spaljaković se je s solzami v očeh zahvaljeval za manifestacije.

Ljudstvo se je kakor instiktivno pokazalo v pravi luči. Nič več ni onega srbofobstva, ki je vladalo zadnje dni in se je pojavilo v zadnji seji bulgarskega sobranja. Bulgarski narod si je dobro v svesti velike pomoči srbske armade in v svesti si je tudi, da Odrin brez Srbov ne bi nikdar padel v bulgarske roke.

51.000 vojakov, 16 paš in 64 nemških oficirjev vjetih.

Sofija 27. Po poročilih, ki so došla semkaj, so Bulgari vjeli v Odrinu 51.000 vojakov, 16 paš in tudi 64 nemških oficirjev, ki so se bojevali na turški strani. Govori se, da se nahaja med vjetniki tudi turški prestolonaslednik Jussuf Izzedin.

Turški poraz pri Čataldži.

Sofija, 27. marca. (Oficijelno.) Bulgarske predčete na čataldžski črti zmagovito in neprestano napredujejo in so zasedle črto Arnavtköj-Gekeli-Kaltaköj-Sofasköj-Ormanli. Turške divizije se umikajo druga za drugo pod varstvo težke artilerije na čataldžski črti.

Carigrad, 27. marca. Pri Čataldži se bijejo že pet dni krvavi boji, ki so se pa vsi končali za turško armado nesrečno. II. armadni zbor v centru je bil prisiljen, da se umakne. Desno krilo pod Mahmut pašo se je z Bulgari spopadlo v bajonetnem boju in se moralo umakniti. Tudi X. armadni zbor iz San Stefana je bil poražen. Levo krilo, ki je I. zbor pod Hussein Izzet pašo tudi ni mogel vzdržati ofenzive Bulgarov in se je slika nazaj. V Carigradu vlada vsled tega velika panika.

London, 27. marca. Skoro cela čataldžska črta je v rokah Bulgarov.

(Dalje v prilogi.)

Moll-ov Seidlitz-prašek

je za na kelodon trpeče neprekosljivo sredstvo katero ima prednost pred vsimi drugimi dražičnimi čistil. kroglicami in grenčicami.

Cena orig. škatlje K 2. — Ponarejanje se sodnjako zasleduje.

Mollo-vo Franc. žganje in sol

za ribanje slivota. — Bolečino olajkuje in orepitno sredstvo proti tryanju in prehlajenju vsake vrste. **Orig. steklenica K 2.** — Ne prodaj po vseh lekarnah in mirodlinicah. Glavna lekarna **A. MOLL, c.** in kr. dvorni založnik, Dunaj, Tuchlauben 9. Zaloga v Goroli v lokarni: **A. Gironcoli, G. Cristofolesti.**

Srbski vladni list o Skadru.

Beogradska »Samouprava« piše: Odrin je bil določen Bulgariji, pa če bi ga tudi armada zaveznikov ne osvojila. Skader pa je diplomatsko določen Albaniji, pa če ga zavezniki tudi osvoje. Črnogora dovolj izhod mestnega prebivalstva iz Skadra, pa če je morda zahtevan izhod v svrhu, da se more posadka Skadra dlje časa držati, ali — Essad paša je oddal turški črnogorski predlog, ki je stvarna zahteva Evrope, z motivom, da nima pooblastila za to od svoje vlade in Evropa ne napravi presije na njega in njegovo vlado, marveč zahteva ustavljenje bombardiranja in to vse zaradi Albanije, ki predstavlja jakobko razdora za one sile, katere jo forsirajo in s tem Turke v odporu ohrabrujejo. Dal Bog, da se nepravde popravijo v zadnjem času!

Srbska artilerija pred Odrinom.

Srbska artilerija pred Odrinom je igrala odločilno vlogo. Pred mesecem je bilo poslanih pred Odrin šest srbskih baterij oblegovalnih topov z najboljšimi topničarji in komandanti. V odločilni nočni bitki, ki jo je vodila tundžanska divizija, pri kateri je bilo pet srbskih baterij, so srbski topovi osigurali Bulgarom nastopanje, razstreljajoči turške utrdbe. Srbske havbice so takoj prvi dan boja razorale s prvimi strelji tri težke turške topove. — Uporabljale so se tudi ročne bombe.

Osvojitev Odrina.

Sofija, 28. marca. Končne operacije proti Odrinu so trajale v celem 49 ur. Ujetih je bilo 51.000 mož, med temi 17 paš, 4 divizijski generali, 8 brigadnih generalov in 1220 častnikov. Med ujetniki se nahaja 64 nemških častnikov, 18 romunskih in 6 belgijskih. Bulgari so zaplenili 54.000 pušk, 620 topov in ogromne zaloge municije. Turki so baje razstrelili Sellmovo mošejo. Šukri paša s celim generalnim štabom je bil odveden v Sofijo.

Kralj Ferdinand v Odrinu.

Odrin, 28. marca. Kralj se je pripeljal s posebnim vlakom pred Odrin. Vlak se je ustavil pred mestom, ker so Turki poskusili razstreliti most čez Ardo. Poskus se jim pa ni popolnoma posrečil. S kraljem so se pripeljali v avtomobilih v mesto tudi princ in generali Savov, Ivanov, Račev in Petrov. Prebivalstvo jih je navdušeno pozdravljalo. Vozili so se skozi trume turških ujetnikov. Kralj je inšpiciral bolgarsko vojaštvo. V vojaškem klubu je vrnil kralj Šukri paši sabljo s par laskavimi besedami ter čestital generalu na junaštvu turških čet.

Boji pri Čataldži.

Sofija, 28. marca. Bulgarske sprednje kolone pri Čataldži so napravile nov napad na turške čete in jih vrgle nazaj do Karasija. Mesto Čataldža je v rokah Bulgarov.

Pariz, 28. marca. Bulgarski poslanik dr. Staciov naznanja v »Echo de Paris«, da udari sedaj bulgarska armada s četami, ki so vsled padca Odrina proste, in z vsemi oblegovalnimi topovi, takoj na čataldške utrdbe in na Carigrad.

Berolin, 28. marca. Bulgarski krogi zatrjujejo, da so Bulgari trdno odločeni izsiliti podpis mirovnih pogojev eventuelno v Carigradu samem.

Sofija, 28. marca. Ob čataldški obrambni črti so Bulgari prekoračili reko Karasun ter predrli glavno obrambno črto. Zatrjuje se, da se je pričela velika bitka tudi pri Galipoli.

Skader.

Petrograd, 28. marca. Poročevalce »Večernega Vremena« na Cetinju brzojavlja po avdijenci kralju Nikolaju, da je ta izjavil, da se tudi v očigled zedinjeni Evropi ne bo odločil odpovedati se Skadru, ki pomeni za Črno goro življensko vprašanje.

Carigrad, 28. marca. Avstrijski veleposlanik je včeraj naznanil portu željo Avstrije, da naj porta naroči Essad paši, da pusti civilno prebivalstvo iz Skadra. Zatrjuje se, da je porta odgovorila, da prepušča tozadevno Essad paši popolno svobodo.

Petrograd, 28. marca. Politični krogi zatrjujejo, da bo kralj Nikolaj odgovoril

na demaršo velesil, da se pod nobenim pogojem ne odroče svojim zahtevam glede Skadra.

Bulgarska pohvala srbskim junakom.

Belgrad, 28. marca. Iz Sofije poročajo, da vlada v tankajšnjih vojaških krogih največje občudovanje za srbske vojake donavske divizije, ki so z neverjetnim vzletom duha in z nepopisno bravuro in prestrašeno zavzemale odrinske utrdbe in osvojili eno najmodernejših in največjih forov Papas-tepe. V bulgarskem vojnem ministertvu govore z največjo pohvalo o srbskem junaštvu.

Razno.

Poroča se, da je v boju v Odrinu samem padlo na obeh straneh okoli 10.000 vojakov. Koliko jih je padlo v osodepolnih 49 urah, se ne ve. — Turki v Carigradu so o padcu Odrina dobili sporočilo, da je posadka in Šukri paša poginil v razvalinah mesta! — Navdušenje radi zmage je med Slovani povsodi. V Zagrebu so hoteli slovesno proslaviti zmago, pa je policija to prepovedala. — Velesile bodo skušale sedaj na vso moč narediti konec vojni na Balkanu, kar bi bilo za Črnogoro udarec. Črnogora brez Skadra! — Turška vlada je dovolila odhod civilistov iz Skadra. — Pularija je odločena za mir. Ako bi pa Turki sedaj še zavlačevali mir, se bodo pogoji diktirali v Carigradu.

Politični pregled.

Avstro-Ogrska.

Deželni zbori. — Šlezki deželni zbor je bil odprt 27. t. m. — V gališkem deželnem zboru, ki zboruje radi volilne reforme, je malo upanja, da bi prodrla predložena volilna reforma. Če se to ne zgodi, bo deželni zbor najbrže razpuščen. Prihodnja seja bo 2. aprila.

Deželni zbor tržaški se je sešel v četrtak. Puecher je grajal dosedanje delovanje dež. zbora, ki ni znal sklepati davčnih reform v demokratičnem smislu v prilog občine in je protestiral, da dež. odbor še ni predložil volilne reforme po proporcionalnem sistemu, kakor je bilo naročeno. Dr. Slavik se je pridružil temu protestu.

Za namestnika na Tirolskem je imenovan grof Friderik Toggenburg.

Slovenski klerikalci in hrvaški pravaši v Opatiji. — Vršil se je zopet sestanek v Opatiji, na katerem se je v prvi vrsti razpravljalo o jezikovnem vprašanju v Bosni. Pravaši so predložili načrt posebne spomenice, ki naj bi se poslala prestolonasledniku Franu Ferdinandu. V tej spomenici se ga poziva, naj preskrbi za zopetno uvedbo ustavnih svobodščin na Hrvaškem, zakaj sicer se je bati, da je sedanja hrvaška generacija zadnja, ki upa doseči svoje narodne cilje v okviru avstro-ogrskе države. Ta načrt je bil odklonjen. »Pesti Hirlap« poroča: Posebno interesantno je bilo poročilo dr. Mandiča o jezikovnem vprašanju bosanskih železnic. Izvajal je, da morajo hrvaški poslanci iz dinastičnih in strateških ozirov biti za nemški notranji uradni jezik. To zahteva tudi Dunaj, kjer se je ustvaril janktim med investicijskimi predlogami in nemškim uradnim jezikom. Da se hrvaški poslanci uklonijo ti zahtevi, zahteva tudi narodni interes, ker bi sicer služili srbski politiki, ki hoče z obstrukcijo provocirati uvedbo absolutizma v Bosni. Sestanek je soglasno sklenil, da naj ostane v veljavi nemški notranji službeni jezik na bosanskih železnicah. Poročal je potem tudi, da je vlada obljubila, da bodo morali znati vsi uradniki na bosanskih železnicah tekom 3 let hrvaško in da bodo v prvi vrsti nastavljali Hrvate.

Inozemstvo.

Ojačenje nemške armade. — Nemška vojna uprava bo zahtevala 63.000 rekrutov, kakor poroča »Tägl. Rundschau«. Enkratni izdatek se določi na 890 milijonov mark. V Nemčiji nameravajo uvesti tudi davek na dedščino; po tem zakonu pripadejo državi vse zapuščine, če umrli ne napravijo oporoke.

Darovi.

Darovi za »Dijaško kuhinjo«. Županstvo v Bovcu 50 K. Dr. Drag. Treo, odvetnik v Gorici 30 K. Faninger Bruno v Gorici 2 K. Štefan vina za Skader 2 K.

Ivan Andrejčič, učitelj v Temljinah je poslal 7 vreč krompirja in vrečico fižola. Nabralo se je v Lojah 1 vrečo krompirja in vrečico fižola, v Podmelcu eno vrečo krompirja in v Temljinah 5 vreč. Nabrali, darovali in prevažali so sledeči posestniki: Kenda Miha, Temljine; Kenda Ivan, trgovec v Kneži; Murovec Jos., podžupan v Podmelcu. — Na račun mesečnine je prišlo 112 K.

Domače vesti.

Prestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand v Pulju. — Včeraj popoldne je došel prestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand na ladji »Lacroma« v Pulj; prišel je tje s svojo družino ter šel takoj na dreadnought »Viribus unitis«. V Pulju ostane najbrže še jutri. Umevno, da je bil sprejem nadvojvode slovesen.

Prestolonaslednik, nadvojvoda Fran Ferdinand, se je v sredo po odhodu iz Gorice vozil tudi po Furlaniji. Tako so ga opazili v raznih krajih. Izstopil je v Villi Vicentini in si ogledal cerkev in park. V družbi s prestolonaslednikom poleg njegove žene vojvodinje Hohenberg je bila tudi nadvojvodinja Marija Terezija.

Prestolonaslednik se je ustavil tudi v Krmini, kjer si je ogledal spomenik cesarja Maksimilijana.

Opozarjamo na današnji uvodnik, ki se bo nadaljeval v prih. številkah.

Goriška tiskarna A. Gabršček. — V seznam insolventnih tvrdk je prišla — ne ve se še po čegavi prijaznosti — tvrdka Goriška tiskarna A. Gabršček. — Insolvenca je popolnoma izmišljena. Uvedeni so koraki, da se pride na sled povzročiteljem take neresnične vesti.

Smrtna kosa. — V Dragi pri Moščenicah v Istri je umrl g. Vinko Mavričič, tankajšnji posestnik in trgovec, star 59 let.

V Lonjeru pri Trstu je umrl ugleden slovenski mož Martin Pečar, star 77 let. V svojih mladih letih se je udeleževal početkov narodnega gibanja v Trstu.

Umrl je v Trstu upokojeni Lloydov strojnik Ernest pl. Grešič, brat tukajšnjega zdravnika dr. Emila pl. Grešiča. Pokopali so ga v četrtki v Gorici.

Pred č. kr. izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole v Gorici se prično prihodnji izpiti za učno usposobitev v ponedeljek, dne 28. aprila t. l. Dotične prošnje naj bodo do dne 15. aprila t. l. v rokah ravnateljstva.

Akad. fer. društvo »Adrija« je imelo 26. t. m. pri »Zl. Jelenu« občni zbor. Udeležba od strani članov je bila povoljna. Le od starešin bi se lahko zahtevalo, da bi obrabali edinemu naprednemu goriškemu akademskemu društvu večjo pozornost. Predsednik je pozdravil navzoče in razložil v kratkih besedah vzrok sklicanja izrednega zbora. Iz tajnikovega poročila smo posneli, da je društvo napram prejšnjim letom neprimerno delovalo in napredovalo. Uredilo si je moderno knjižnico, izpopolnilo s strokovnimi znanstvenimi deli, ki ima namen vzgajati člane k resnični socijalni kulturi. Tudi ob tej priliki se je pokazalo, kako jalovo je bilo in nedobrohotno mišljeno govoričenje nekaterih starešin na zadnjem občnem zboru, ki so proti obljubam prispevali z nobeno knjigo! in sploh odtegnili društvu vsako pomoč. Statistika knjižnične kratke poslovne dobe od zadnjega občnega zbora do tega izrednega očituje naravnost kričečo potrebo našega naraščaja po pravem znanstvenem duševnem kruhu. Vršila se je cela vrsta predavanj, tako so predavali razen samih Adriašev Dr. Puc, Dr. Žerjav, Dr. Vošnjak, Dr. Tuma, ki jim hodi tudi na tem mestu zahvaljeno. Imeli smo tudi uvajalni kurz v laščino. Posebno pažnjo je posvečala Adrija svoji čitalnici, o kateri se lahko reče, da je med najbolj modernimi na celem Slovenskem. Natančen seznam vseh časopisov in revij naznanimo itak v kratkem po listih v svrhu dražbe. Ustanovilo se je nekaj odsekov. Adrija je tudi zvonila s Prosveto v tesnejšo delovno zvezo. Na sploh pa poročilo tajnikovo je bilo le skicirano, ker je veliko dela društva v polnem teku. Tudi blagajna se je nasproti prejšnjim letom neprimerno dvignila. V kratki dobi 6 mesecev se je pospela do prometa K 700. Seve izdatki za revije in knjižnico so bili jako veliki, a upamo, da

se bo Adriji s resnim prizadevanjem tudi v prihodnjem tečaju posrečilo priti do iste višine. Krasen zaključek je imel občni zbor Adrije s predavanjem Dr. H. Tuma, ki je v tridesetletnico smrti Marxa imelo za predmet: Kant in Marx. Kretalo se je predavanje docela v filozofičnih globinah. Jasno prednašanemu in iz iskrene ljubezni do predmeta zamišljenemu predavanju je zbor z vsestransko pažljivostjo sledil. S splošno zahvalo g. predavatelju in vsem, ki so prišli na zbor, je bil isti zaključen ob 11/4 na 11 zvečer.

Letni občni zbor »Goriškega učiteljskega društva« se bo vršil dne 3. aprila 1913 v Gorici ob 10. uri predpoldne v dvorani pri »Zlatem Jelenu«. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja. 3. Poročilo a) tajnikovo. b) blagajnikovo. 4. Volitev novega odbora. 5. Raznoterosti. — K polnoštevlni udeležbi vabi odbor.

Naše zrakoplovstvo. — Današnji »Piccolo« poroča, da so včeraj zvečer občudovali v Trstu krasen polet zrakoplova, ki je prišel od severa, divno krožil nad mestom in zopet odplul čez morje proti severu. To je bil našim čitateljem že dobro znani nadporočnik Holeka, ki je vkljub nezgodi z motorjem srečno dovršil znamenit polet Gorica-Ljubljana in nazaj. — Včeraj popoldne ob 4 1/2 se je dvignil v Gorici in plaval mimo Krmina, Gradeža in Tržiča do Miramara, kjer biva zdaj prestolonaslednik.

Nad Miramarom je napravil krog in na to plul dalje na Trst; tu je v obliki osmice nad mestom obrnil čez morje, Gradež in čez Brda domov v Gorico kjer se je srečno spustil na tla ob 6 3/4. Plul je v višini 1200 do 1500 m. — Z njim je sedel kot pasazir nadporočnik Schartner. Čujemo, da se vođa goriškega zrakoplovskega oddelka, nadporočnik Stohanzl pripravlja na pot iz Gorice čez Triglav, v višini do 4000 m, v Beljak. Tako krasne vspelle so že dosegli naši vrli zrakoplovci. Čast jim!

Goriška podružnica S. P. D. priredi na belo nedeljo dne 30. marca 1913. izlet na Šentviško goro (645 m). Odhod zjutraj z vlakom drž. železnice ob 6.8 do postaje v Grahovem, odtod peš na Bukovo in na Šentviško goro. Povratek po dogovoru čez Pečine na Slap ali čez Ponikve in k sv. Luciji. Nekaj jedi je treba vzeti s sabo. Vabljeni so člani in ljubitelji hribov.

Slovečki češki filharmonični orkester iz Prage (52 članov) pod vodstvom izbornega dirigenta Zemánka pride na jug in bo igral ciklus koncertov. Prvi koncert bo v Gorici dne 4. maja. Toliko v prednaznanilo.

Društvo Narodna čitalnica »Balkan« v Gorici. — Na južnem delu mesta se je ustanovilo društvo Narodna čitalnica »Balkan«. Sedež bo imelo na Tržaški cesti. Občni zbor društva bo v kratkem. »Jugoslovani« sodijo, da je za južni del mesta tako društvo neobhodno potrebno, zato so je ustanovili. Tako imamo sedaj v Gorici: v Trgovskem domu »Slov. Čitalnico«, v ulici sv. Ivana Bralno društvo, na Blančah Narodno čitalnico in sedaj dobimo še Narodno čitalnico »Balkan«, tako da bodo slovenska bralna društva na raznih važnih straneh mesta. Lahko vsa prav dobro vspevajo; le dobrih odborov treba v društvih.

Dva veterana. — Pri proslavi spominja na Novaro v nedeljo sta bila navzoča tudi dva furlanska veterana: Primos, ki šteje 87 let, in Jakob Betjol, ki ima tudi 88 let. Udeležila sta se bojev v Italiji od 1848. naprej.

Porotne razprave v Gorici prično, kakor smo že poročali, v ponedeljek 31. t. m. Prva razprava bo proti Armundu Zanuttelu iz Beljana radi oskrumbe. V torek bo sedel na zatožni klopi oni Mihael Marega, ki je letos na puštni torek ustrelil svojega tovariša delavca Pertóta. Skupaj sta bili zvečer obe družini do polnoči, potem se je zgodil zločin in dve družini sta postali nesrečni. Določeni je za to zasedanje samo 5 razprav.

Magistratove botege. — Goriški magistrat je oddal tisti dve botegi na Korsu, ali ne tako, kakor so najbrže nameravali gospodje. V jedno pride Jeremnar, v drugo posodar — meščanstvo pa je sodilo, da bi želel magistrat čisto nekaj drugega, nekaj, kar bi vplivalo tje čez cesto, pa se ni uresničilo.

Ronarski napad v Gorici. — V ulici Campella je napadel v noči na četnek neki Ivan Kujat Frana Cermelja iz Vrtočina ter zahteval od njega denar. Držal ga je močno ali vendar se mu je Cermelj izvil iz rok in šel na policijo naznaniti, kaj se mu je zgodilo. Napadalca so kmalu prijeli in poslali v zapor. Zasluzi: eksemplarično kazen.

Pod vlak se je vrgel pri Ločniku vojak-planinec R. Bregant, doma iz Ločnika. Za Velikonočne praznike je bil doma v Ločniku, vesel kakor navadno in se je zabaval s svojimi prijatelji in znanci. Včeraj zjutraj je zapazil strojevodja vlaka iz Krimma na progi človeka ležečega, ali ni mogel več ustaviti, marveč je vlak razmesaril ubogega vojaka. Sodna komisija je bila na licu mesta včeraj dopoldne.

Kakor smo poizvedeli, je ostal Bregant doma čez čas; prejšnji dan bi bil moral nazaj v Gorico. Pil je v družbi fantov celo noč, zjutraj je šel pa v smrt na železniški tir. — Marsikomu se bo čudno zdelo, kako da ni mogel vlak ustaviti strojevodja. Treba pa vedeti, da rabi južna železnica na črti krmjinski še stare zavire; s temi pa ni mogoče ustaviti vlak kar na mah.

Radi razžaljenja veličanstva. — Ruggero de Moratti, pristojen v Isolo, je bil obtožen žaljenja veličanstva. Ko je prestal kazen v zaporu, je bil pozvan mestni redar Fain, da ga odpravi v kraj, kamor je pristojen. Moratti pa se je branil in moral je priti še drug redar. Ta dva sta ga spravila na kolodvor, tam pa je žalil prvič oba redarja, potem pa cesarja. Redarja sta ga na to peljala lepo nazaj v zapor in pred sodnijo v Gorici je sedaj dobil 3 mesece težke ječe z dvema postoma in iz njegovega priimka odpade »de«. Mož je bil že dvakrat kaznovan radi goljufije.

V svilarji v Stračicah v Gorici odpuščajo delavce. — Primanjkuje dela v svilarji, zato odpuščajo delavce, odpustili so jih že veliko število. Vojsna na Balkanu je vzročila krize v svilarinah, ki imajo polne zaloge blaga, za katero ni razpečevališča.

Od kod je doma? — Dne 2. nov. lani so aretirali v Gorici nekega človeka, ki je rekel, da se piše Anton Lučarič, doma iz Vrhnika. Pokazalo se je, da to ni res, potem so poizvedovali drugod, pa se ni moglo dognati, kam je pristojen; on ni povedal nič! — Sedaj so ga spustili na svobodo, naj si gre iskat delo.

Central Bio. — Danes in v nedeljo se predvaja učinkoviti program. Ta film je nekaj kolosalnega iz moderne kinematografije. Naslov drame je: Ljubinski dogodljaj Lady Glane. Glavno vlogo imata: Vanda Treumann in Ugo Larsen. Ta učinkovita novost se loči od navadnih dram. — Kratak opis je sledeči: Dvoje ljubčih se bitji loči neki malopridnež. Po dolgem času se posreči priti na sled, kdo je ta malopridnež. Zaročenka je tako zaljubljena v tega človeka, da se pusti zavesti do tatlvine. Pravi njen ženin odkrije celo afero in prisili ničvredneža, da zapusti za vedno jotično deželo. Svoji zaročenki pa, ki spozna, da je bila le igrača v rokah tega brezvestneža — odpusti.

Požiga v Št. Ferjanu sta bila osumljena, kakor smo poročali, Anton Treven iz Laniš in Al. Skrt iz Kala. Pozneje se je izkazalo le to, da je mogla sodnija proti njima nastopiti radi prestopka proti telesni varnosti. Obsojena sta vsak na 6 mesecev strogega zavora.

Okraden. — R. Rothu, bančnemu uradniku so ukradli neznan tатовi obleke in perila za vrednost 500 K. Stanuje na Korsu F. J.

Aretacije. — E. Dean iz Vidma doma je izgnan iz Gorice. Ker se je vrnil, so ga aretirali. — Aretirali so nekega dimnikarja Jos. Kadlerja, ker je pretil nevarno svoji ženi, in neko Ano Batič radi razgrajanja.

Aretirali so radi pomeverjenja nekega Josipa Klavžarja, ki je bil uslužben pri državni železnici. Oškodovana je tvrčka Janesch in Schell.

Večna ciganska nadlega. — Orožniki v Podgori so aretirali dva cigana Franca Hudoroviča in Ano Hari, ki sta se klatila okoli v veliko nadlego prebivalstva; obsojena bosta in ko prideta ven, prične vagabundiranje in kradenje od kraja.

Odprli lekarni. — V nedeljo popoldne boste odprli v Gorici lekarni Gironcoli-Küner. V teh dveh lekarnah bo tudi ponočna služba v času od 30. t. m. do 6. aprila t. l.

Central Bio. — V kratkem se bodo predvajale slike iz znamenitega romana »Quo Vadis«. Sedaj se predvajajo dotične slike na Dunaju in vsi listi so polni hvale in priznanj o dovršenosti tega krasnega umotvora. S tem delom se je prebil led tudi onim ozkosrčnežem, ki se še ne ogrevaajo za kinematografske predstave.

Javni ples priredijo vrtovinski fantje na belo nedeljo, dne 30. t. m.

Priporočajo se, pod novim vodstvom, na novo urejeni hotel »Pri Zlatem Jelenu«.

Domača politika.

Nihče jih ne mara več. — V Gorici so predstavljali Sem Benellijevo »Gorgono«. Navzoč je bil tudi Domenico Oliva, so-trudnik lista »Giornale d'Italia«. Napisal je nekaj spominov na Gorico, o kateri pravi, da je »italianissima« ali čisto na koncu italijanskega sveta... »Corriere« se je, spominjajoč se Olivinega spisa, spustil v dolg jok: da jih nihče ne mara, namreč naših goriških Italijančkov. Vlada jih strašno zatira, Slovenci jim hočejo vzeti mesto, najhujše pa je to, da jih celo v Italiji prezirajo; nič jih ne poznajo in v Milanu so se jim nekoč čudili, kako da znajo še dobro italijansko pa so doma iz Gorice! Hudo je res, ker tako delajo z njimi — Italijani!

Nemška šola v — Gradišču ob Soči. V Gradišču hočejo Nemci ustanoviti Schulvereinsko šolo. Dobili so baje nemškega gospoda, ki bi obilo žrtvoval. Za šolo bi dobili nekaj otrok oficirjev, podčastnikov, uradnikov iz kaznilnice in drugih uradov ter kak zaslepljen domačin bi bal otroka v nemško šolo. Za nemško šolo se poteguje zlasti neki financer.

»Novi Čas«, list s križem na čelu, kar ne more opustiti napadanja oseb; vedno zbada in pika. Včeraj se je zaletel v Sokole v Oseku, najbrže da bi za svoje ljudi kaj zakril, potem pa v župana v Tomaju. Od župana Vrana zahteva nič več in nič manj kot to, da mora med mašo hoditi okoli cerkve in fantom cigarete iz ust zbijati, kajti... »čemu pa je župan?« — Ker ne sme iziti nobena številka Novega Časa brez napada na kakega učitelja, je nahrulil topot tomajskega in zavija in govori neresnico. Takega gradiva ne prinaša kmalu kak drugi list! In ta »Novi Čas« se dobi celo v hišah — naprednjakov!!

Narodna obramba.

Veselica v korist Narodni šoli na Blančah in »Dijaški kuhinji« v Gorici se vrši, kakor že poročano, danes teden sob. 5. aprila v »Trgovskem domu«. Učiteljski in obe Cirilmetodovi podružnici priredijo koncert z orkestralnim in pevskim vspešnim in uprizorijo novo — v Gorici še nepoznano enodejanko. Po končanem vspešnem na odru prosta zabava, za kar so marljive odbornice preskrbele dobroopremljeni bufet in kavarno.

Zahtevajte povsodi vžigalice Ciril-Methodove družbe! Iz mesta: Neverjetno je skoro, kako so znali klerikalci tuhtam izriniti iz »trgovin vžigalice družbe sv. Cirila in Metoda in usiliti svoje, tiste z napisom »obmejnim Slovincem«. Rodoljubi! Naše C. M. vžigalice služijo plemeniti narodnoobrambni svrhi, skupiček gre v šolske namene. In vžigalice v tako svrhu naj bi se umaknile drugim, katerih izkupiček gre v strankarske namene?! Rodoljubi, gospodinje! Zahtevajte in kupujte edino le C. M. družbe vžigalice, ki služijo naši narodni obrambi! Pričakujemo, da padejo naše besede na rodovitna tla!

Dostavek: Tudi po slovenskih trgovinah se v nekateri dobijo le vžigalice z napisom »obmejnim Slovincem« in italijanski trgovci so se tudi oprijeli teh: pač vedo, za kaj! Slovenci, Slovenke! Kaj je Vaša dolžnost?

Velika Ciril-Methodova slavnost v Štanjelu. — Bratske Ciril-Methodove podružnice za Štanjel in okolico, Šmarje, Rihemberg in Dutovlje so sklenile prirediti veliko spomladansko veselico v Štanjelu dne 25. maja 1913., ki obeta biti nekaj res posebnega. Upoštevajoč geslo: »V združenju je moč«, so prišle naše podružnice na to veliko idejo, da podajo združeni rodoljubnemu občinstvu nekaj lepega in prekoristni Družbi znaten dar domu

na altar. Priprave za veliko slavnost so že priče. Bratska društva pa prosimo, naj blagovole upoštevati naš dan ter ne prirejati istega dne nikakih slavnosti glede na našo velepomembno prireditev. Naša narodna srca pa že sedaj opozarjamo, da naj ne pozabijo istega dne Štanjela.

Skopo. — Veliko vrtno veselico priredi Ciril-Methodova podružnica prvo nedeljo junija v Skopem na Krasu. Odbor prosi sosedna društva, da bi to upoštevala ter isti dan ne prirejala veselic. Bogati vspešni se objavi pravočasno.

Ciril-Methodova podružnica v Opatjenselu vabi k veselici, ki se vrši v nedeljo, dne 30. marca 1913 v prostorih g. Fr. Marušiča. Vspešni: 1. Pozdrav. 2. *** »Venec narodnih pesmi«, godba. 3. J. Aljaž: »Na bregu«, možki zbor. 4. *** »Sjavček«, godba. 5. Ant. Nedved: »Ljubzen in pomlad«, možki zbor. 6. *** »Potpurri slovanskih komadov«, godba. 7. J. Aljaž: »Stražniki«, zbor. 8. E. Adamič: »Vasovalec«, četverospjev. 9. A. L. Bistriški: »Lokavi snubač«, šaloigra v 1 dejanju. 10. Javni ples. Vstopnina k veselici: I. sedeži 1 krono, II. sedeži 70 vin., stojišča 40 vin. Pri veselici in plesu igra sokolska godba iz Prvačine. Začetek ob 3. uri popoldne. K obilni udeležbi ljudno vabi odbor.

Za C. M. obrambni sklad so se nadalje prijavi sledeči p. n. gg. in društva: 1088. Kamen pok. gospe Jedert Pretnarjeve, roj. Vodnik, plačano 200 K; 1089. Podr. družbe sv. C. in M. v Nabrežini, plačala 200 K; 1090. obitelj Fran Mikeliča v Rojanu, plačala 200 K; 1091. Kamen g.e Jele dr. Murkove, roj. Sernec v Gradcu, plačano 200 K.

DOPISI.

Iz komenskega okraja.

Komen, 28. III. 1913. — Čitatelji »Soc« se gotovo spominjajo na oni famazni sklop komenskega klerikalnega starešinstva, s katerim je bilo imenovanih kar deset ljudi, ki nimajo trohice zasluge za komensko občino, za častne občane. Ljudstvo je uvidelo, da se hoče prodati njegovo najsvetejše občinske pravice tujcem, ki naj v bodoče odločujejo pri občinskih volitvah. V našem sicer tako mirnem ljudstvu je začelo vreti. Protestiralo je odločno in moško proti teptanju teh njegovih pravic in posledica je:

župan komenski je dobil od glavarstva v Sežani nalog, naj nemudoma vkrene vse potrebno za nove občinske volitve.

Z drugimi besedami povedano je to, da je komensko glavno županstvo razpuščeno pred poteklo dobo. Onemu pa, ki je komandiral neviden, kakor zla usoda na našem županstvu, naj bode to »memento mori«. Bojda ni bilo božjega blagoslova v njegovih ukazih, kajti nijedna stvar, nijeden vkrep klerikalnega občinskega starešinstva se ni skazal dober. Župan sam ni kriv pri vsem nič. On je bil le orodje v rokah drugega. Cenetu vsjo čast kakor gospodarju in kmetu, za župana pa-le ni bil.

Kraško jamsko društvo v Nabrežini bo imelo v nedeljo 6. aprila ob 2. popoldne v prostorih g. Nemca svoj ustanovni seštanek. Društvo je velevažno, zato zasluži polnega upoštevanja od slovenske strani.

Iz kanalskega okraja.

Iz Lokovca. (Utopil se je.) — 18-letni Jožef Leban je šel v družbi z nekim svojim tovarišem domov, bila je noč. Ne ve se prav, kako se je zgodilo, da sta padla in se je na »vrvah« utopil Leban. Potegnili so mrtvega iz vode in truplo prenesli v mrtvašnico.

Sokolski vestnik.

Telovadno društvo »Sokol« v Gorici priredi v nedeljo 6. aprila t. l. za svoje člane, njih družine in prijatelje prvi pešizlet in sicer le popoldanski na Ajševico. Razlogi, ki so dovedli Sokola do tega sklepa, so v narodnem oziru vpoštevanja vredni. S Slovenci, ki živijo v lepi Rožni dolini in samotarijo v Starigori, smo imeli dosedaj zelo malo stikov. Bratje! Sokolov pešizlet naj bode dru-

žinski izlet! Sokol si prizadeva uspešno zamašiti vrzeli v družabnem življenju; izkažite mu tudi to pot polno zaupanja! Preskrbljeno je že za ravnovrstno zabavo. Agitirajte med prijatelji in znanci! Odhod točno ob 2. izpredka varne »Central« skozi Rožno dolino h »Kometu«, kjer je daljši odmor. Skupen odhod ob 6. skozi Kronberg. V izogib pritožbam glede postrežbe prosimo, da se udeleženci pripravijo pri rediteljih Podgorniku in Kozmanu do 5. aprila zvečer. Na zdar! — Odbor.

Telovadno društvo »Sokol« v Rihembergu priredi dne 18. maja t. l. svoj prvi nastop s plesno veselico, na kar že sedaj opozarjamo bratska društva v bližini, da isti dan ne prirejajo svojih veselic.

Sokolska godba v Prvačini sklicuje svoj vsakoletni redni občni zbor na dan 11. IV. 1913 v Sokolskem Domu ob 8. uri zvečer z navadnim dnevnim redom. Na zdar! Odbor.

Kolesarska zveza.

Kolesarsko društvo »Danica« v 11. gg. odbornike k odborovi seji, katera se vrši prihodnji torek ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih.

Gospodarske vesti.

Jutri ob 9^{1/2} uri popoldne se bo vršil občni zbor »Trgovsko-obrtnega društva« v hotelu »Pri Zlatem Jelenu«. Na svidenje! — Odbor.

Živnostenska banka, podružnica v Trstu je otvorila v Opatiji ekspozituro, ki prične poslovati dne 1. aprila t. l.

Štipendije za obiskovanje mlekarske in gospodinske šole na Vrhniki (Kranjsko). — Visoko c. kr. namestništvo je opozorilo »Goriško kmetijsko društvo« z dopisom od 26. marca t. l. št. II. 573/13, da namerava poslati c. kr. poljedelsko ministertvo v tekočem letu v gospodinsko šolo na Vrhniko 2 deklet v starosti 16—28 let, a v »Mlekarsko šolo« istotam 2 mladeniča od 16—28 let. Da se jim omogoči obisk tu navedenih zavodov, namerava se podeliti za dobo tečaja, ki traja od 15. aprila do 15. septembra, štipeidije in sicer dekletom po 200 kron vsaki, mladeničem pa po 250 kron vsakemu. Prosilci za te štipeidije naj predložijo prošnje, opremljene z zadnjim šolskim in zdravniškim spričevalom, najkasneje do 3. aprila t. l. »Goriškemu kmetijskemu društvu« v Gorici.

Vinarsko in gospodarsko društvo v Komnu bo imelo v nedeljo 6. aprila svoj redni letni občni zbor, in sicer ob 3. pop.

Sesljan. — Poletni poštni in brzojavni urad v morskem kopaljšču Sesljan se otvori že s 1. aprilom t. l.

Falimenti v Avstriji. — Dosedaj je bilo letos v Avstriji falimentov trikrat več nego lani v istem času. Letos jih je bilo 174, lani 47, torej za 127 več; pasiva letos znašajo več za 35 milijonov kron.

Razne vesti.

Veleizdajstvo. — Notarja v Deču, Marka Mašiča so zaprli in izročili zaradi veleizdajstva sodniji v Mitrovici, češ da je nagovarjal češke prebivalce na izseljevanje v Macedonijo, kjer da vlada večja svoboda kakor v Avstriji.

Kako Čehi slave padec Odrina. — Gospodarski odsek mestnega sveta v Pragi je sklenil in proslavo zavzele Odrina zgraditi konvikt za jugoslovanske dijake. »Narodni listi« svetujejo, naj se mesto iluminacije nabira za sirote pred Odrinom padlih vojakov.

Koliko popijejo Rusi žganja. — Leta 1912. se je spilo v Moskvi in moskovski guberniji 5,590,960 veder žganja za 302,215 veder več nego leta 1811.

V Novi Srbiji je sedaj poleg vojaških 17 državnih sodnij.

Zdravniška mesta v Srbiji. — V kratkem bo razpisanih kakih 15 zdravniških mest za Srbe, Hrvate in Slovence. Mesečna plača znaša 500 dinarjev in razne pristojbine za daljše poti.

Na pol mrtvo so našli v Trstu neko 28 letno Franciško Maušer z Dunaja; v hotelu Abbazia se je upisala za uradnico Länderbanke. Ker je ni bilo iz sobe, so odprli in jo našli tam pol mrtvo. Pila je strup. Prenesli so jo v bolnišnico.

Dalje na peti strani!

Uspeh ljudskega štetja v okraju Debar. — V zadnjem času se je v novih srbskih krajih na najskrupuloznejši način izvedlo ljudsko štetje; prisostvovali so tako Turki kakor Arnavti. Statistika v debarškem okraju podaja naslednji uspeh: Vsega prebivalstva je 31.085 duš; od teh je 9494 Srbov in 16.592 Turkov, skupaj tedaj 26.086 proti 5719 Arnavtom. Vasi je 70, med temi 17 srbskih, 16 arnavtskih, ostale so turške ali mešane. V 28 turških vaseh govore izključno srbsko in ne znajo ne turško, ne arnavtsko. Od vseh 16.592 Turkov govori srbski jezik 12.318, turški pa samo 4274. Arnavtsko govore samo Arnavti, to je manj nego petina vsega prebivalstva, kar je najboljši dokaz, kako malo arnavtski je Debar.

Aleksander Skinac — usodepolno ime za grškega kralja. — Tisti Grk, ki je proglasil rajnkega kralja, ko je prišel v Atene, v parlamentu za kralja, se je zval Aleksander Skinac. Tisti Grk, ki ga je ustrelil, se tudi imenuje Aleksander Skinac.

»Atentat« na italijanskega kralja. — Preteklo soboto je šel italijanski kralj na sprehod izven Porte Salarie. Ceste, po katerih se je peljal kralj, so nadzorovali karabinjeri kakor navadno; nekateri so bili v civilni obleki. Okoli 2.30 popoldne se pojavi na šetališču Parioli zatvorjena kočija. V kočiji je sedel človek, ki se je zdel sumljiv karabinjerjem. Ko je stopil iz kočije, je šel proti zidu in se postavil na zid. Bil je nekam nenavadno oblečen. Imel je klobuk s širokimi kraji, kratko sukno, zapeto do pod vrat, svetle hlače, velike čevlje. Iz žepa je kar nakrat potegnil pištolo in sprožil. Tedaj pa so posegli vmes karabinjeri in prijeli naznanca, češ, da je hotel streljati na kralja pa mu je spodletelo. Ali na policiji se je pokazalo, da je oni misteriozni človek Ivan Fiori, nameščeneec neke kinematografske tvrdke, ki je imel predstavljati v kinematografu neki komičen prizor in napravljati poskuse, čakajoč na fotografa. Da pride tam mimo kralj, tega on ni vedel. »Atentatorja« so seveda takoj spustili na svobodo.

Bombo so vrgli v policijski urad v Milanu. Poslopje je poškodovano, ubit pa k sreči ni bil nihče.

Aviatika Hold in Klose sta vzletala s svojim hidroplanom okoli Portorose ob istrski obali. Ker je pa vzletanje okoli avstrijske obali z znanim ministerijalnim odlokom prepovedano, morata aviatika proč ter pojmeta na angleško obal, kjer bosta svobodno vzletala.

Dunajskega pomožnega škofa dr. Pflugerja je bil napadel in ranil lani neki Herman Princ. Sedaj je bil ta Princ pred sodnijo na Dunaju obsojen radi tega napada na 2 leti težke ječe.

Novi dunajski nadškof. — Za naslednika Naglu je imenovan opat Piffil.

Državne ceste v Srbiji se temeljito popravljajo; mnogo cest je že popolnoma dovršenih.

O strahovitem orkanu v Ameriki. — Mesto Omaha je bilo popolnoma od ostalega sveta odrezano. Vihar je pričel ponoči od sobote na nedeljo divjati in je bil tako močan, da je več hiš podrlo. Ljudje so bežali na cesto, kjer jih je padajoča opeka veliko pobila. Podrlo se je telefonsko poslopje; 20 telefonistinj je bilo ubitih. V Omahi cenijo škodo na pet milijonov kron. Najmanj 200 ljudi je v Omahi bilo ubitih. V Amahašu so porušena porušena poslopja štiridesetih cest. V središču mesta je vihar odnesel 150 hiš, 250 jih je pa deloma porušil, med njimi tudi kinogledališče, kjer je bilo 30 oseb ubitih. Vihar je uničil tudi 15 cerkv in 8 šol. Na več krajih je izbruhnil požar. Dne 23. t. m. je divjal vihar po dolini Missouri, ki je napravil v Illinoisu, Missouriju, Kansasu in Montani ogromno škodo. Okolu polnoči

Naznanilo.

Plzensko pivo »Plzenski prazdroj« meščanske pivovarne v Plznu se toči v Gorici v sledečih lokalih: Hotel della Poste, Hotel pri treh kronah in v kavarni Corso.

Vsak dan sveže pivo se lahko dobi v steklenicah v glavni zalogi A. Pečenko, Corso Jos. Verdi št. 26. — Tamkaj se tudi zaloga različnih vin.

Cene zmerne.

118-5

je divjal vihar v Chicagu, kjer je izbruhnilo več požarov in je bilo 100 oseb ranjenih.

Vremenska katastrofa v Severni Ameriki ima zelo velik obseg. Mnogo tisoč ljudi je poginilo, več kakor milijon delavcev je brez kruha, 250.000 ljudi brez strehe. Mesto Dayton je deloma pod vodo, deloma pa gori. 50.000 ljudi je v gorečih poslopjih 2000 prebivalcev je že poginilo. **Samoumor princa Vincenca Windschgraetza.** — Dunaj, 27. marca. Princ Vincenc Windschgraetz, vojaški ataše v Rimu, sin predsednika gosposke zbornice, se je v Rimu baje zaradi živčne bolezni ustrelil.

Korporal obešen. — Opava, 27. marca. Danes ob pol 8. uri zjutraj je dunajski krvnik Lang obesil poljskega rezervnega korporala Padaca, ki je bil po službeni vaji ustrelil nadporočnika Šrameka. Usmrčenje je bilo v dveh minutah v kraju. Truplo je, pokrito od sivega odela, viselo pol ure, nakar so je prenesli v vojaško bolnišnico v svrhu obdukcije. Zvečer je bil pogreb, h kateremu se nihče ne pripusti.

Kako daleč gre lastovica prezimovat. Angleški časopis za pticoslovje British Birds je razdelil tekom zadnjih dveh let nad 32000 majhnih obročkov, katere naj čitatelji pritrđijo tičem na noge. Dne 23. decembra 1912. je ujel nekdo v Natalu na Farmi Rovdeyand lastovico, ki je imela na nogi tak obroček. Tam je bilo zabelježeno, da je bil pripet tej lastovici obroček dne 6. maja 1911. od gospoda Masefielda v Roschillu v Srednji Angleški. Tam je imela ta lastovica svoje gnezdo. Iz tega slučaja se je konštatoralo, da je šla lastovica, vzrasla v Evropi prezimovat v Južno Afriko, torej čez Evropo in po dolgem čez Afriko v južni del. Dosedaj se tako dolgo potovanje lastovice še ni dognalo nikdar; pač se je dobilo zaznamované lastovice v severni strani Afrike.

Podržavljanje ljubljanske policije. — Sedaj je definitivno določeno, da prevzame država ljubljansko policijo s 1. aprilom. Policijski ravnatelj postane grof Künigl. Od mestne policije prevzame država 52 mož.

Šole v Srbiji. — Kakor se vidi, v tem šolskem letu v Srbiji ne otvorijo več šol, ki so bile zaprte radi vojne. Od novega leta dalje se je govorilo sedaj, da se šole zopet otvorijo, sedaj da ostanejo zatvorene. Sedaj pa, kakor poročajo iz Beograda, je končno odločeno, da ostanejo šole zaprte.

Cesta Renški vrh-Temnica-Zagrajc.

Svoječasno smo poročali o tej cestni gradbi. Reklo se je, da izkazuje stroškovnik za zgradbo cestne proge Renški vrh-Temnica 11.000 K, za ostali del ceste Temnica-Zagrajc pa 20.500 K, skupno tedaj 31.500 K.

V seji z dne 2. marca 1912. je dovolil deželni zbor za to delo 5100 K podpore, med tem ko je bil od strani c. kr. vlade zagotovljen 60% prispevek, tako da bi odpadlo na prizadete občine kritje svote 7000 K, kar bi bilo vsekakor preobčutno breme za županiji Temnica in Gorjansko. Upošteva je to dejstvo, je pozval deželni odbor po naročilu deželnega zbora c. kr. vlado, da naj blagovolji kriti, če ne vseh, vsaj še del ostalega proračunjenega zneska iz zaloga v ublaženje bede, ki je bil odločen v pomoč Krasu, oziroma da naj zviša svoj prispevek na 70% skupne potreščine.

Z odlokom z dne 19. februarja 1913. poroča tržaško namestništvo, da je c. kr. ministerstvo javnih del sicer odobrilo načrte, da znašajo skupni proračunjeni stroški sedaj 32.000 K, to je 500 K več kot prvotno, da je zagotovljeno iz vladnih sredstev za to gradbo 19.200 K, to je 60% proračunjene potreščine, da pa vlada ne more ugoditi prošnji deželnega odbora glede zvišanja prispevka na 70%.

C. kr. namestništvo je na podlagi tega pozvalo deželni odbor, da uvede potrebna pogajanja s prizadetimi činitelji v svrhu kritja še ostalega zneska 7700 K in zagotovitve bodočega vzdrževanja izvršene ceste. Po »Samoupravi«.

Torej kaj bo še kaj?!

Razgovor z morilcem grškega kralja.

Solunski dopisnik milanskega »Secolo« je dobil od preiskovalnega sodnika dovoljenje, da je smel posetiti Aleksandra Skinaca, morilca grškega kralja Jurija, in govoriti z njim.

Skinac sedi — tako piše »Secolo« — cel dan na tleh, zavrt v ogrinjač. Vojaška straža ves čas pazi skrbno na njega, ker se je bati, da bi si vzjel življenje. Ko je prišel časnikar v celico, se je Skinac stisnil k zidu in motril došleca s svojimi steklenimi očmi. Morilec je velik, suh človek, upadlih lic, kar kaže jetiko; ima tudi suhi kašelj. Morilec ima kratko brado, ušesa nenavadno velika in čudne oblike.

Razgovor z njim napravlja utis, da se ima pred seboj človeka slabega uma, ki nima nikake prave volje in nobene prave zavesti. On trdi, da je umoril kralja v trenutku duševne otrplosti in ne ve, kako in zakaj je to storil. Kazni se ne boji. Njegovi odgovori so konfuзни.

Na vprašanje, zakaj je ubil kralja, je odgovoril: Nisem jaz usmrtil kralja ampak zrno iz revolverja. Poprašan, kaj pa je revolver dovedlo do takega čina, je odgovoril: Neka velika prirodna sila je oborožila mojo roko proti kralju brez moje vednosti.

Še pred dvema mesecema sem bil boder Grk; trpim že 14 let na nevrasteniji, ki me je ovirala v delu. Mnogo sem trpel. Pred mesecem in pol sem dobil sušico. Poslednji dni sem imel halucinacije. Hotel sem porušiti svet in vse pobiti. Slučaj je hotel, da sem v tem duševnem razpoloženju naletel na kralja in ga ustrelil. Ustrelil bi bil tudi svojo sestro, ako bi bil oni dan naletel na njo. Ko je izstrelil revolver na kralja, takrat dalje ve le, da so ga povlekli v lekarno in potem v zapor.

Na vprašanje, če je anarhist, je odgovoril odločno: Ne, jaz sem socialist. To sem postal, ko sem v Atenah študiral medicino; ali ne vem kako. Socialist se postane počasi, malo po malem. Vsi dobri in učeni ljudje so socialisti.

Dopisnik lista »Secolo« je Skinaca na to fotografiral. Privolil je v to brez ugovora.

Ko je dopisnik odhajal, je rekel Skinac: Gospod, bil sem dober kakor Kristus. Cel Solun more to potrditi. Svet in družba povzročata, da postanejo ljudje hudobni ter da zagrešajo zločine. — Ko je šel že skozi vrata, je še čul ponavljanje Skinacevo: »Bil sem dober«!

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. Tiska: »Goriška Tiskarna« A. Gabrček (odgov. J. Fabčič). Zaloga: Družba za izdajanje listov »Soča« in »Primorec«.

KINEMATOGRAF IDEAL GORICA, Tekališče Frana Josipa šte. 26

Danes in jutri
se predvaja v kinematografu IDEAL
KRISTUSOVO
življenje, muke, smrt in vstajenje.

Mali oglasi.

Najmanjša pristožbina stane 60 vin. Ako je oglas obsečajši se računa za vsako besedo 3 vin. Najpripravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih na deseti (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nikjer ne tvečirajo. Škoda ni majhna.

Fotograf A. Jerkič slikal bode odslej pri slabem, temnem vremenu in tudi zvečer pri električni svetilki »Jupiter«. — Senzacionalna novost, krasen umetniški efekt!

VABILO

VII. REDNI OBČNI ZBOR

„Dinarskega in gospodarskega društva“
v Komnu

vpisane zadruge z omejeno zavezo
ki se bo vršil

v nedeljo, dne 6. aprila 1913

ob 3. uri popoldne

v društvenih prostorih v Komnu št. 88

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računa za leto 1912.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Volitev nadzorstva za leto 1913.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen ob navedenem času, se bo vršil ob 4. uri popoldne na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki bo sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

V KOMNU, dne 28. marca 1913.

Dinarsko in gosp. društvo v Komnu
vpisana zadruga z omejeno zavezo.

117-2

Rudarje

se sprejme za premogovni

rudnik Adria

Britof (pri Divači, Kranjsko).

115-1

Slovinci!

Podpirajte in poslužujte se
Prve slovenske brivnice

v Gorici,

Gospoka ulica šte. 1 (nasproti Monta).

Postrežba solidna in snažna.

Za obilen obisk se pripravite

FRAN NOVAK, brivec in lesničar.

Napredek vede!

Najenergičnejše in gotovo se zdravi sifilis s svetovnim sredstvom

- I' RUBIN CASILE -

Stotine zdravniških potrdil potrjuje, da se uretralna zoženja, prostatitis, uretritis in meh. katarji korenito ozdravijo s

Konfeti Casile

Konfeti Casile urejajo uriniranje, ne da bi bilo treba rabiti zelo nevarnih cevč (silinge) popolnoma odpravljajo in ublažujejo pečenje in pogosto uriniranje; edini korenito ozdravijo uretralna zoženja (prostatitis, uretritis, cistitis, mehurne katarje, kamen, nesposobnost za zdrževanje urina, sluzaste tokove itd. — Škatlja konfeti Casile K 4—

Iorubin Casile, najboljši protisifilitični in poživljajoči kličestilno sredstvo, ki se uporablja z uspehom proti sifilisu, anemiji, impotenci, kostoboli, ishias, vnetju žlez, polnim madežem, izgubi semena, polucijam, spermatoroi, steriliteti, neurasteniji, energičen razkrojivalec urinovne kisline itd. — Steklenica Iorubina Casile K 350.

Vbrizganec Casile zdravi beli tok, akutne in kronične katarje, vaginitis, uretritis, endometritis, vnetje in izpad maternice itd. — Steklenica vbrizganca Casile K 350.

Kdor želi večjih pojasnih tiskovin itd. naj slovi dopis na lekarno Serravallo za g. Casile Trst, ki poda odgovor z obratno pošto zastoj in z vsi rezervi. Priznani medicinski izdelki CASILE se prodajajo v vseh akreditiranih lekarnah. — V Gorici v lekarnah Cristofoletti in Tromba. 6—1

IZIDOR NANUT

avtorizovana stavbena turdka

v Gorici

ulica Adelaide Ristori štey. 5

se priporočata p. n. občinstvu za vsa stavbena dela. Izdelujeta vsakovrstne načrte, proračune in kolavdacije po najnižjih cenah.

Prvo Vacuum gorisko čistilno podjetje

Gorica, Via Ascoli št 20.

Priporoča se za čiščenje novih slavn, javnih uradov, gledišč, cerkev, šol, sanatorjev, hotelov, kavarn, restavracij itd. — Pri privatnikih: osnaženje prahu na hišnih opravah kakor: strop, stene, preproge, zavese, pod, oblazinjeno pohištvo, draperije, postelje itd. — Namažanje in poliranje parketov ter čiščenje sip. — V shrambo se sprejema preproge proti mesečnemu plačilu in po zelo nizkih cenah.

109—51 Posluži se s proračuni in prospekti.

A. vd. Berini

Gorica, Šolska ulica št. 2.

velika zaloga

oljkinega olja

prve vrste

najboljših vrst iz Istre, Dalmacije, Melfette, Bari in Nice s prodajo na drobno in debelo.

Prodaja na drobno: Kron — 96, 104, 112, 120, 128, 136, 144, 160, 180, 2—, 240 za luči po 72 vin.

Na debelo cene ugodne.

Posilja poštnine prosto na dom. Posodo se pušča kupcu do popolne vporabe olja; po vporabi se spet zamenja s polno.

Pravi vinski kis in navaden. Zaloga

mila in sveč.

Cene zmerne.

Ljubi moj kam

g...?

K BATJEL-U

v Gorico

S'olna ulica 2-4

po novo dvokolo, Micka po šivalni stroj, Jože po gramofon in Tinče po kmet. stroj.

Tam je velika zaloga in mehanična delavnica. Prodaja na obroke. Ceniki franko.

Millioni ljudi

je odpravilo

Kašelji

hripavost, katar, zasliženost, krčni in oslovski kašelji s

Kaiserjevimi

prsnimi karamelami

z znamko 3 jelke.

6100 notarsko potrjenih priznanj od raznih zdravnikov in privatnikov, kateri jamčijo za dober uspeh.

Bomboni so jako lahke zaužitni in okusni.

Zavožki so po 20 ali 40 vin., doze po 60 vin.

Dobiva se v lekarnah pri G. Cristofoletti, c. kr. dvorni dobavitelj, L. Glubbich, C. B. Pontoni, Ruggiero Kürner A. de Gironcoli, v mirodilnici A. Mazzoli, v lekarnah: Jurji Hus v Vipavi, L. Kurschen v Ajelu in Maks Kozower v Ajdovščini.

Udlikovana pekarija in sladčičarna

Karol Draščik

v Gorici na Kornu v (lastni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinerega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pišice itd.

Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah. Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno posrežbo po jako zmernih cenah.

Anton Potatzky v Gorici

naslednik Jos. Terpin.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče virašerškoga in drobnoga blaga ter tkanin, proje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojaše in šovlarje.

Svetinjice. — Rožni venci. — Mašne knjižice.

Višna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjavo, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na dežel. 3 35—8

Glavna zaloga Palma podpetnikov

A. Drufovka

Gorica, Raštelj 3.

Zaloga usnja.

Suhe, lepo strugane

bukove in jelove palice (stie)

za metle

razpošiljata po nizki ceni od postaje Rakek

And. Paternost & sin

Dane pri Rakeku (Kranjsko).

101-3

Kje se kupi dobro in najceneje gotovo obleko?

C. kr. priv. kroji

Strokovna krojačnica za izdelovanje oblek za vsaki stan, po najnovjšem kroju. Največja zaloga blaga in gotovih oblek.

Podpisani priporočam sl. občinstvu, da si ogleda mojo bogato zalogo. Prepriča naj se vsakdo sam, da vdobi edino v moji trgovini dobro in najceneje blago na meter, kakor tudi gotove obleke za gospode, dečke in otroke.

M. POVERAJ

Gorica, Travnik štey. 5.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen

GORICA

Jos. Verdi tekališče štey. 37.

Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone, zlate mostove, zobe na kaučukove plošče, uravnavanje krivo stoječih zob. Plombe vsake vrste.

Ordinira v svojem ateljeju

od 9. ure dop. do 5. ure pop.

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Pravniku

OLIO di FEGATO DI MERLUZZO PRIMA PESCA

Trskino (štokfišjevo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni slabosti. Izvirna steklenica tega olja naravno rmenne barve po K 140, bele barve K 2

Trskino železnato jetrno olje. Raba tega olja je posebej priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jodcem. S tem oljem se ozdravijo v kratkem času z gotovostjo vse kostne bolezni, zlezni otoki, golše, malokrvnost itd. itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

OPOMBA. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preišče se vedno v mojem kem. laboratoriju, predno se napolni steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim št. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolettijsva pišča iz kine in železa.

Najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Podružnica

„Ljubljanske kreditne banke“

Delniška glavica K 8.000.000.

Rezervni zaklad K 1.000.000.

Centrala v Ljubljani, podružnice: Celje, Celovec, Sarajevo, Split, Trst.

v GORICI

Nakup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst deviz-valut. — Predujmi na vrednostne papirje. — Borzna naročila. — Srečke na obroke. — Eskont menic. — Vloge na knjižice po 4%, v tekočem računu po dogovoru. — Stavbeni krediti. — Sprejemanje vrednot v varstvo in oskrbovanje. — Safes. — Promese za vsa žrebanja. — Nakazila v inozemstvo. — Kreditna pisma. — Vnovčenje kuponov in izžrebanih vrednostnih papirjev.